

Reykjavík, 7. maí 2003

Dómarafélagi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um breyting á lögum um lögmenn, nr. 77 15. júní 1998.

Umsögn félagsins lýtur eingöngu að breytingu á 6. gr. ofangreindra laga samkvæmt 4. gr. a frumvarpsins.

Orðið „fullnaðarnám” er óljóst í lagatextanum og er allsendis ófullnægjandi að gefa jafn róttæka skýringu á því eins og gert er í greinargerð. Þar segir meðal annars að meistaraþróf í lögfræði sé ekki fullnægjandi nema með fylgi grunnnám í lögræði en í texta frumvarpsins segir „... lokið fullnaðarnámi í lögfræði með embættis- eða meistaraþrófi ...”.

Það sem einkennir starf dómara er fjölbreytni þeirra mála sem koma á borð þeirra. Dómarar þurfa því að hafa til að bera almenna þekkingu á lögum þar sem í hlut þeirra kemur að fjalla um allar tegundir mála.

Algengustu einkamálin eru ýmis skuldamál þar sem mikið reynir á kröfu- og samningarétt, skaðabótamál ýmiss konar og vinnulaunamál. Þá fer fjölgandi málum þar sem reynir á stjórnáhrifurétt sem og forsjármálum. Einnig er nokkur fjöldi svonefndra ágreiningsmála um aðför, gjaldþrotaskipti, nauðungarsölu og dánarþúskaþrot. Í opinberum málum reynir á hin ýmsu svið refsiréttarins. Þar við bætast rannsóknarúrskurðir, svo sem gæsluvarðhalds- og húsleitarrúrskurðir. Þá fer fjölgandi málum, þar sem reynir á mannréttindaákvæði stjórnarskrárinnar, svo og málum sem varða Evrópurétt í ljósi EES-samningsins, umhverfisréttarmálum og málum á sviði félagaréttar og samkeppnisréttar. Í stuttu máli má segja að lagaumhverfið sé sífellt að verða flóknara.

Auk þess að kunna góð skil á undirstöðugreinum lögfræðinnar, svo sem réttarheimildafræði og lögskýringum, stjórnskipunarrétti, stjórnáhrifurétti, sífjaerfða- og barnarétti, kröfurétti, samningarétti, skaðabótarétti, eignarétti og refsirétti, verður dómari að vera afar vel heima á öllum sviðum réttarfars. Hið sama á við um lögmenn sem flytja mál fyrir dómstólum.

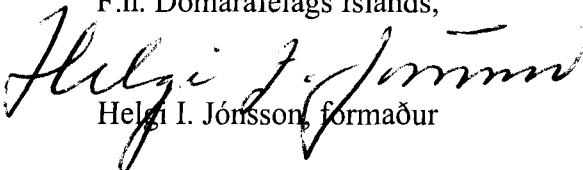
Samkvæmt 6. tl. 2. mgr. 4. gr. og 6. tl. 2. mgr. 12. gr. laga um dómstóla nr. 15/1998 eru þær kröfur gerðar til embættisgengis dómara að þeir hafi lokið embættisþrófi í lögfræði eða háskólaþrófi í þeirri grein sem metið verður því jafngilt. Er lögin voru sett var embættisþróf frá lagadeild Háskóla Íslands eina embættisþrófið í lögfræði á Íslandi. Verður því að ganga út frá því að þær námskröfur, sem gerðar voru í deildinni við setningu dómstólalaga, hafi verið sá mælikvarði sem lagður var til grundvallar því að um væri að ræða embættisþróf í lögfræði sem nægði til þess að lögfræðingur uppfyllti skilyrði til embættisgengis sem dómari.

Lögmenn eru nánustu samstarfsmenn dómara. Er afar brýnt að þeir séu faglega vel undir það búinir að leggja mál fyrir dómstólana en gott starf lögmanna skiptir miklu máli við úrlausn mála fyrir dómstólum. Óumdeilt hefur verið að lögmenn þurfi að uppfylla sömu kröfur um lagamenntun og dómarar og verður að gera ráð fyrir að svo verði áfram.

Lagakennsla hófst hérlendis árið 1908. Fyrirmynd lagadeildar Háskóla Íslands var og hefur verið lagadeild Hafnarháskóla sem stofnuð var 1736. Má segja að sambærilegar eða a.m.k. mjög svipaðar kröfur séu gerðar til embættisprófs í lögfræði í þessum háskólum. Byggja kröfurnar því á gamalli reynslu.

Það er skoðun Dómarafélags Íslands að alls engin ástæða sé til að slaka á námskröfum í lagakennslu hérlendis til þess að öðlast réttindi sem héraðsdómslögmaður frá því sem nú er. Er því brýnt að ekki verði gerðar minni kröfur en gerðar eru í lagadeild Háskóla Íslands til embættisprófs í lögfræði í öðrum skólum á Íslandi sem ætla sér að útskrifa lögfræðinga sem eru hæfir til þess að verða lögmenn. Til þess að komast að skynsamlegri niðurstöðu um hvert inntak slíks náms eigi að vera telur félagið eðlilegt að sett verði á laggirnar nefnd sem skilgreini og skeri úr um hvort þær námskröfur, sem gerðar eru í viðkomandi skóla, séu fullnægjandi miðað við þann grunn sem yrði mótaður.

Dómarar og lögmenn eru þjónar almennings. Það eru því hagsmunir almennings, en ekki einstakra skóla, að einstaklingar í þessum starfsstéttum hafi lokið lagaprófi sem gerir þá hæfa til að gegna störfum sínum þannig að fyllsta réttaröryggis verði gætt.

F.h. Dómarafélags Íslands,

Helgi I. Jónsson, formaður